

SIFOs Referansebudsjett for forbruksutgifter 2016

SIFOs Referansebudsjett viser alminnelige forbruksutgifter for ulike typer hushold. Det kan settes sammen slik at det viser kostnadene ved å opprettholde et rimelig forbruksnivå for hushold av ulik størrelse og med forskjellig alders- og kjønns sammensetning. Budsjettet omfatter både vanlige, løpende utgifter til mat, klær, hygieneartikler o.l. og utgifter til sjeldnere innkjøp av varige forbruksgjenstander som møbler, elektrisk utstyr o.l.

Et rimelig forbruksnivå

Referansebudsjettet viser hva det koster å leve på et rimelig forbruksnivå for det aktuelle husholdet. Med et rimelig forbruksnivå menes et forbruk som kan godtas av folk flest. Det oppfyller kravene til vanlige helse- og ernæringsstandarder og gjør det mulig for husholdets personer å delta i de mest vanlige fritidsaktivitetene på en fullverdig måte.

Budsjettet er ett eksempel

Utgangspunktet for budsjettet er en detaljert oversikt over varer og tjenester som blir gjenstand for prismålinger. Det er ett eksempel på hva fagfolk innen de ulike forbruksområdene mener inngår i et rimelig forbruk. Varene som ligger til grunn for beregningene, holder et alminnelig, bra kvalitetsnivå. Det er lagt vekt på god holdbarhet, enkel utførelse og funksjonalitet. I de tilfeller der det er nødvendig, er sikkerhetsaspektet også vurdert.

Budsjettet er et langtidsbudsjett

Referansebudsjettet er et budsjett for hushold som allerede lever på et rimelig nivå, det er et suppleringsbudsjett. Det blir kalt et langtidsbudsjett fordi det er beregnet at en skal sette til side penger hver måned for å ha råd til å foreta sjeldnere innkjøp av dyre og varige forbruksgjenstander. Når kjøleskapet, komfyren, vaskemaskinen e.l. går i stykker, skal en ha penger til reparasjoner eller til å kjøpe nytt, uten at dette går ut over forbruket ellers.

Budsjettet er et familiebudsjett

Referansebudsjettet er et familiebudsjett. Det er derfor vanskelig å bruke det til å beregne spesifikke kostnader ved å ha barn i husholdet. Det er selvsagt mulig å bruke de enkelte budsjettpostene til å anslå f.eks. hvor mye en 10-åring spiser og drikker for i måneden, men summen av alle postene viser nødvendigvis ikke hvor mye det koster å ha barn i et hushold. Utgifter til skolegang, ferie og spesialisert fritidsbruk, feiring av fødselsdager og andre begivenheter, gaver m.m. er ikke tatt med. Budsjettet tar heller ikke hensyn til den livsfase de voksne befinner seg i, noe som også har følger for hva det koster å ha barn.

The logo for SIFO (Forbruksforskning sinstituttet) consists of the letters 'SIFO' in a bold, blue, sans-serif font. The letter 'O' is stylized with a white diagonal slash through it.

Forbruksforskning sinstituttet

HØGSKOLEN I OSLO
OG AKERSHUS

Individspesifikke utgifter

kroner pr. måned

1. Mat og drikke

Kjønn			Jenter	Gutter	Jenter	Gutter	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Gravide/ ammende		
Alder	6-11 mnd.	1 år	2-5	6-9	10-13	10-13	14-17	14-17	18-60	18-60	> 60	> 60	
Pr. mnd.	670	970	1250	1800	2020	2240	2260	2810	2240	2790	2010	2340	2630

2. Klær og sko

Kjønn			Jenter	Gutter	Jenter	Gutter	Kvinner	Menn		
Alder	< 1 år	1 år	2-5	6-9	10-13	10-13	14-17	14-17	> 17	> 17
Pr. mnd.	350	480	530	580	600	570	810	670	840	790

3. Personlig pleie

Kjønn			Jenter	Gutter	Jenter	Gutter	Kvinner	Menn	Kvinner			
Alder	< 1 år	1-2	3	4-5	6-9	10-13	10-13	14-17	14-17	18-50	> 17	> 50
Pr. mnd.	310	350	240	150	230	370	240	520	370	710	560	650

4. Lek og mediebruk

Alder	< 1 år	1-2	3-5	6-9	10-13	14-17	> 17
Pr. mnd.	140	350	580	680	1000	1150	1180

5. Reisekostnader (30-dagersbillett Ruter, Oslo pr. 01.02.2016)

Alder	4-19	20-66	> 66	Student	20-29
Pr. mnd.	345	690	345	414	

6. Spedbarnsutstyr

	Grunnutrustning	Supplering
Alder	Fra 6 mnd. før fødsel	<1
Pr. mnd.	3700	770

SIFOs Referansebudsjett 2016

Referansebudsjettet blir normalt oppdatert årlig ved å justere fjorårets priser med konsumprisindeksen for de enkelte forbruksområdene pr. 10. februar. Disse beregningene blir utført med utgangspunkt i egne prisregistreringer i 2009. For de fleste forbruksområdene er 2016-tallene justert med Konsumprisindeksen.

I referansebudsjettet for 2016 er det imidlertid også gjennomført betydelige endringer i varesammensetning for forbruksområdene Klær og sko, Lek og medieforbruk (individspesifikke utgifter) og Mediebruk og fritid (husholdspesifikke utgifter). Disse endringene følger av behovet for å oppjustere vare- og tjenestesammensetningen i tråd med forbruksutviklingen. Det er verdt å legge merke til at dette har medført en økning i kostnadsberegningene og ligger vesentlig over utviklingen i Konsumprisen. Størst er endringen for medieforbruket, både individ- og husholdspesifikke. Her er det blant lagt til nye plattformer for telefoni, musikk og video som ikke tidligere var inne i referansebudsjettet. Alle prisene for Mediebruk og fritid er hentet inn i 2016.

For barnehageutgifter benytter vi, som for Aktivitetsskolen, Oslo kommunes satser for oppholdsbetaling. Dette er kun et eksempel og vil kunne variere mellom ulike kommuner. For 2016 benytter Oslo kommune en maksatts for barnehageutgifter. For hushold med brutto inntekt over kr. 486 750 benyttes denne satsen. Hushold med brutto inntekt under 486 750 betaler maksimalt 6 % av brutto husholdsinntekt.

I oppholdsbetaling i barnehage kommer et tillegg på kr. 115. Dette har vi tatt hensyn til i beregning av mat- og drikkekostnader.

Husholdsspesifikke utgifter

kroner pr. måned

7. Andre dagligvarer

Antall personer	1	2	3	4	5	6	7
Pr. mnd.	240	300	390	550	640	720	790

8. Husholdsartikler

Antall personer fra 3 år	1	2	3	4	5	6	7
Pr. mnd.	360	390	470	600	660	740	770

9. Møbler

Antall personer fra 3 år	1	2	3	4	5	6	7
Pr. mnd.	350	390	480	610	720	860	980

10. Mediebruk og fritid

Antall personer	1	2	3	4	5	6	7
Pr. mnd.	2060	2060	2170	2300	2300	2320	2320

11. Bilkostnader (drift, vedlikehold)

Antall personer	1-4	5-7
Pr. mnd.	2270	3110

12. Barnehage (heltidsplass, Oslo kommune pr. februar 2016)* (se ramme)

Inntekt	>486 750
1. barn	2655
2. barn	1859
Øvrige barn	1328

13. SFO (Aktivitetsskolen, Oslo kommune pr. februar 2016)

Inntekt	>360 272	>202 654	<202 654
Heldagsplass	2848	1117	608
Halvdagsplass	1925	718	391

Dette bør du merke deg

Før du tar budsjettet i bruk bør du ha lest "Kriterier og forutsetninger" og "Utfyllende om de enkelte forbruksområdene" på siste side.

Individspesifikke forbruksområder omfatter varer og tjenester som er knyttet til enkeltindividenes forbruk, og utgiftene varierer med husholdsmedlemmenes alder og kjønn.

I det husholdsspesifikke forbruket inngår varer og tjenester som kan benyttes av flere personer. Eksempler på dette er møbler, kjøkkenutstyr, telefon og aviser. Derfor er disse kostnadene relativt sett høye for enpersonshushold, mens de øker med bare mindre beløp med økende antall personer.

"Stordriftseffekt"

I Referansebudsjettet blir det beregnet en såkalt stordriftseffekt som kommer til uttrykk ved at de fleste individspesifikke utgiftene reduseres med 20 % i hushold med flere enn tre personer.

I hushold med bare én voksen beregnes stordriftseffekt først fra 5-personers-hushold. Det forutsettes altså at hushold av en viss størrelse utnytter en del av de mulighetene som faktisk finnes til å redusere utgiftene ved at f.eks. klær og fritidsutstyr arves mellom søsken, at mat og hygieneartikler kjøpes inn i større forpakninger, tilbud utnyttes, og egeninnsatsen øker når det gjelder å anskaffe råvarer eller å tilberede mat.

Barnekostnader

SIFO anbefaler at budsjettet ikke brukes til å beregne hva det koster å ha barn. Budsjettet er bare egnet til å beregne de totale kostnadene for hushold der det er minst én voksen person. Dermed får man et uttrykk for husholdets forbruksutgifter og ikke utgifter for enkeltpersoner.

Suppleringsbudsjett

Referansebudsjettet er beregnet på hushold som allerede lever på et rimelig forbruksnivå, og passer ikke for folk i etableringsfasen.

Slik setter du sammen budsjett for kjernefamilien

1. Mat og drikke	kr 8 300
2. Klær og sko	kr 2 760
3. Personlig pleie	kr 1 790
4. Lek og mediebruk	kr 3 940

Sum individspesifikke utgifter	kr 16 790
- 20% stordriftseffekt (avrundet)	- kr 3 358
	kr 13 400

5. Reiseutgifter for de voksne	kr 1 380
6. Andre dagligvarer	kr 550
7. Husholdsartikler	kr 600
8. Møbler	kr 610
9. Mediebruk og fritid	kr 2 300
10. Bilkostnader	kr 2 270

Sum husholdsspesifikke utgifter	kr 7 710
Utgifter pr. måned	kr 21 110
Utgifter pr. år	kr 253 320
Barnehage kr 2 655 pr. mnd. ** i 11 mndr.	kr 29 205
Totalt (avrundet)	kr 282 500

For å vise hvordan budsjettet kan brukes, har vi laget et eksempel for kjernefamilien Nordmann. Fra tabellene har vi tatt ut tallene (ringet rundt) for mor, far og barna Lars på 5 og Kari på 11 år. Tallene har vi lagt sammen for hvert forbruksområde, f.eks. Mat & drikke kr 2240 + kr 2 790 + kr 1 250 + kr 2 020 = kr 8 300. Tilsvarende er gjort for de andre forbruksområdene.

*Forutsetning: 5-åringen er i barnehage, og utgiftene er beregnet etter en brutto husholdsinntekt over kr 486 750

**Mat i barnehagen tilsvarer 115 kr pr måned. Det er inkludert i oppholdsbetalingen. I Referansebudsjettet angis barnehagesatsene uten dette mattillegget fordi utgiften dekkes i Mat & drikke

Utfyllende om de enkelte forbruksområdene

Mat og drikke

Budsjettposten dekker det totale dagsbehovet for mat- og drikkevarer for ulike aldersgrupper (varierer med alder og kjønn). Det forutsettes moderat aktivitetsnivå ved beregning av matevaremengder og at all mat lages hjemme (ingen "utemåltider"). Budsjettet er basert på vanlig norsk mat, tradisjonelt måltidsmønster og matvareforbruk, med innslag av nyere typer matvarer. Det er utarbeidet en meny som både tar hensyn til behovet for variert og god mat og til ernæringsmyndighetenes anbefalinger for et forsvarlig kosthold. Budsjettet gir rom for brus og boller, men ikke sjokolade, chips osv.

Når det gjelder budsjettposten Mat & drikke for barn ½-1 år, bygger den på en særskilt ukemeny med utgangspunkt i antatt energibehov hos barn på ca 10-11 måneder. Det er forutsatt at barnet ammes, og at det i hovedsak spiser deler av samme type middagsmat og brødmatt/frukt som de andre i husholdet. Industriframstilte grøtprodukter inngår i menyen, men bare begrensede mengder av andre typiske barnematprodukter. Dersom barnet ikke ammes og er avhengig av morsmelkserstatning, eller det benyttes mye industriframstilt barnemat, vil budsjettposten øke betraktelig.

Klær og sko

Budsjettet skal dekke hele årsbehovet og ta hensyn til årstidsvariasjon, dessuten klær for vanlige sports- og fritidsaktiviteter og til formelle anledninger. Det er tatt hensyn til at barn og ungdom i vekst skal ha klær med riktig passform, og det forutsettes i utgangspunktet ikke arv av klær og sko, eller egeninnsats som søm, strikking etc. Varene som danner grunnlag for beregningene holder enkel, god kvalitet og moderat pris.

Personlig pleie

Budsjettposten skal dekke utgifter til personlig pleie, som såpe, enkel tannpleie, begrenset mengde kosmetikk, frisør, barbersaker, bleier m.m. Ett tannlegeettersyn pr. år inngår også.

Lek og medieforbruk (individ)

Budsjettposten omfatter leker til barn, sykler, sportsutstyr, bøker, dataspill, kino, teater osv. Budsjettet gir rom for deltagelse i enkle fritidsaktiviteter, inklusive medlemskap i frivillige organisasjoner. Det forutsettes i utgangspunktet ikke arv av fritidsutstyr mellom søsken. Utgifter til anskaffelse og bruk av smarttelefon, med blant annet muligheter for avspilling av musikk, er med i alle aldersgrupper fra 10 år.

Andre dagligvarer

Denne budsjettposten omfatter papirvarer, vask/rengjøringsartikler og varer som lypærer, batterier, plaster osv.

Husholdsartikler

I budsjettposten inngår hvitevarer, kjøkkenutstyr, dekketøy, rengjøringsutstyr etc. samt husholdstekstiler som sengetøy, håndklær og gardiner osv.

Mediebruk og fritid (hushold)

Budsjettposten omfatter utgifter til Internett, stasjonær pc, samt bærbar pc for hushold med 3 eller flere personer, kanalpakke til TV, TV-lisens, muligheter til avspill av musikk og digitale spill o.a. Her ligger også utgifter til noe fritidsutstyr som er knyttet til husholdet. Også kjøp av aviser og en enkel innboforsikring ligger inne i denne budsjettposten.

Bilkostnader

Budsjettposten dekker driftsutgifter, inkludert forsikring og årsavgift, for hhv. 10.000 og 15.000 km pr. år. Avskrivninger er ikke med. Beregningene er gjort på grunnlag av retningslinjer fra Opplysningsrådet for Veitrafikken AS. Utgifter til bomplassering er inkludert fra og med 2015. Det forutsettes bruk av kollektivtransport til og fra arbeidssted.

Spedbarnsutstyr

Budsjettposten er delt i hhv. grunnutrustning og supplering. I grunnutrustningen inngår utstyr som et barn trenger fra det er født, f.eks. seng, sengetøy, vogn, bærebag, tåteflasker osv. Her inngår også klær som er beregnet for de aller første månedene. NB! Kostnadene er her beregnet pr. måned i 6 måneder før ventet fødsel.

I tillegg til det utstyret som er nødvendig allerede fra fødselen av, er det behov for supplering i løpet av barnets første leveår (bilsete, barnestol, barnebestikk etc.). Kostnadene for dette er beregnet pr. måned i hele første leveår.

Barnehage og SFO

Det kreves betaling bare for den tiden barnet er i barnehagen/SFO. Med én måneds ferie vil utgifter til barnehage/SFO på årsbasis bli 11 ganger månedsbeløpet (se eksemplet).

Barnehageutgiftene er i denne publikasjonen angitt uten det tillegget på 115 kroner pr barn som utgjør matutgiften i barnehagen. Denne utgiften er dekket opp i budsjettposten Mat & drikke for barn som går i barnehage. I denne publikasjonen vises kun maksimalprisen som betales av hushold med en brutto husholdsinntekt på over 486 750 kroner. For hushold med en brutto husholdsinntekt under dette beløpet er betalingen maks 6 prosent av inntekten. Kalkulatoren på SIFOs nettside tar hensyn til dette.

Kriterier og forutsetninger

Referansebudsjettet skal i hovedsak dekke

- daglige, løpende utgifter og mer sjeldne utgifter
- et rimelig forbruk som gir mulighet for deltakelse i vanlige, sosiale aktiviteter
- utgifter knyttet til vanlige funksjoner i et hushold
- innkjøp av alle varer "over disk"

Budsjettet bygger ikke på utstrakt bruk av tilbud og salgsvarer.

Referansebudsjettet omfatter ikke utgifter til

- bolig, strøm og andre boutgifter, (som f.eks. vedlikehold)
- tobakk og alkohol
- helsetjenester
- kostbare, utstyrskrevede fritidsinteresser
- feriereiser
- feiring av begivenheter, gaver
- "uteliv"

SIFO

Forbruksforskningsinstituttet

HØGSKOLEN I OSLO
OG AKERSHUS

Postboks 4 St. Olavs plass
0130 Oslo

Besøksadresse:
Sandakerveien 24C Bygg B

Telefon: 22043500

Fax: 22043504

E-post: post@sifo.hioa.no

Internett: www.sifo.no